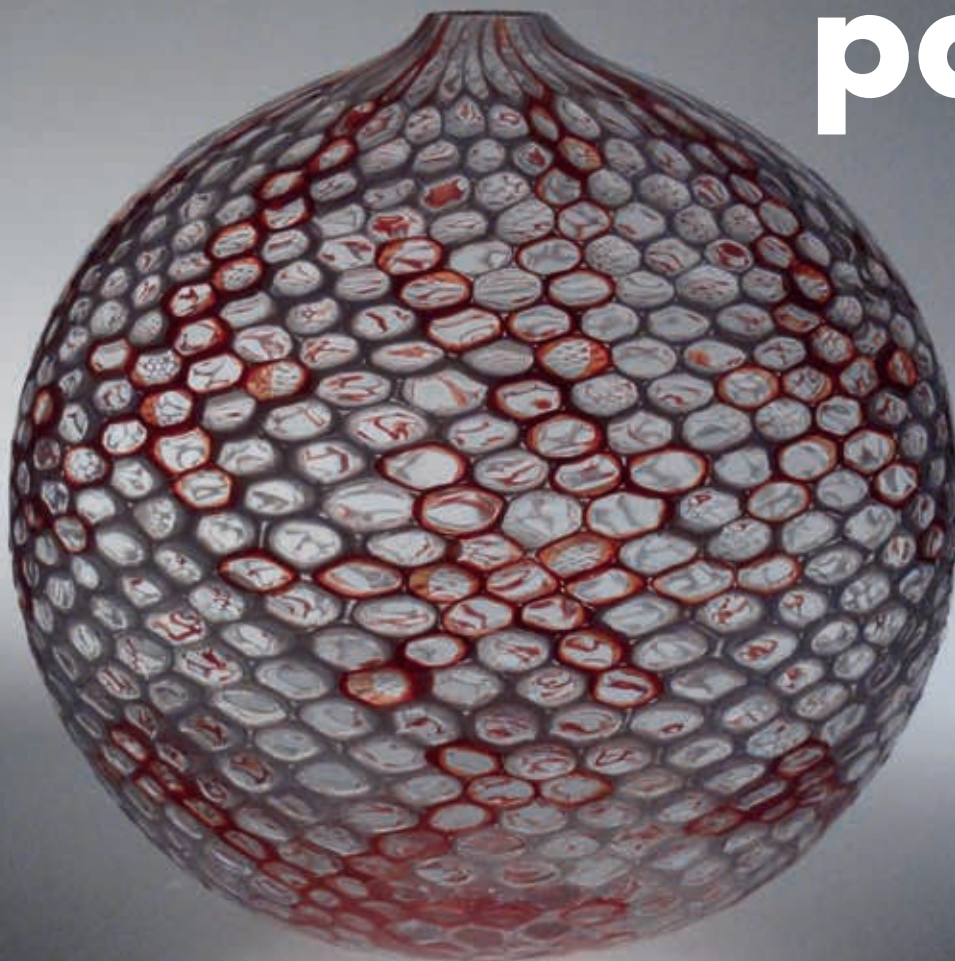

Het werk van bioloog en glaskunstenaar Marc Barreda

Marc Barreda (1977) is een Amerikaanse glaskunstenaar met een achtergrond in de biologie. Door de optische kwaliteiten leent glas zich goed voor conceptuele kunstwerken, stelt hij. Voor het Nationaal Glasmuseum in Leerdam maakte hij driedimensionale mozaïeken waarvoor hij zich liet inspireren door het werk van de Duitse zoöloog Ernst Haeckel. Voor de uitvoering gebruikte hij de 3500 jaar oude Murrine-techniek.
Monika Auch

Breekbare passie

2

Marc Barreda is een Amerikaanse glaskunstenaar die in de Verenigde Staten biologie en daarna aan de glasafdeling van de Gerrit Rietveld Academie heeft gestudeerd. In 2012 behaalde hij zijn mastertitel aan het Sandberg Instituut. Hij heeft een fascinatie voor oude glas-technieken en heeft de ambachtelijke techniek van het glasblazen in de VS van Robin Mix en Michael Schunke geleerd.

Barreda's glaskunst bevindt zich in vele musea: het Museum of American Glass in New Jersey,

1 Marc Barreda, Red Rotalgen from Floridae, vaas gemaakt in de Murrine-techniek, geïnspireerd door het werk van de Duitse zoöloog Ernst Haeckel (1834-1919).

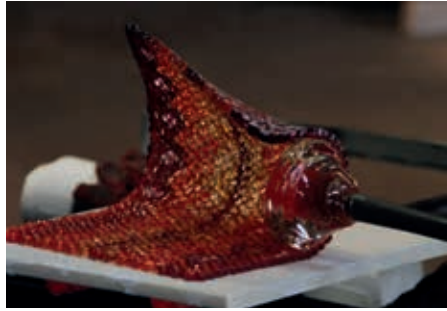
2 Losse schijfjes van glas gaan de oven in.

3 De plaat van samengesmolten schijfjes wordt opgerold tot een cilinder.

4 De cilinder is op de glaspijp gezet om in vorm te worden geblazen.

5 Verhitting van de geblazen vorm.

6 Samensmelting van de 'cellen'.

3

het Museo del Vidrio in Spanje en het Nationaal Glasmuseum in Leerdam. Recent maakte Barreda op uitnodiging van het Glasmuseum werk voor de tentoonstelling 'Een zee van glas'. Hij wil naast het maken van glaskunst de rijke traditie van de Nederlandse glaskunst zichtbaar maken en werkt hiervoor samen met verschillende instituten.

Een zee van glas

Barreda's achtergrond als bioloog en glasblazer is een perfecte combinatie voor de tentoonstelling van het Glasmuseum, dat het werk van de Duitse zoöloog Ernst Haeckel (1834-1919) met afbeeldingen van zeeorganismen zoals kwallen, zeesterren en ééncelligen toonde. Haeckel presenteerde de schoonheid van de natuur in honderd afbeeldingen onder de titel *Kunstformen der Natur*. Deze wetenschappelijke illustraties vormden de inspiratiebron voor kunstenaars gedurende de hele twintigste eeuw en zijn ook nu weer actueel. Het Glasmuseum vroeg tien kunstenaars en vormgevers om werk te maken in coöperatie met de meester-glasblazers van de werkplaats. Barreda was de enige geselecteerde die het werk zelf uitvoerde.

Hij was geïnspireerd door de micro-organismen, de microscopisch kleine bouwcellen van het onderwaterleven. Hij gebruikte voor de uitvoering

4

de Murrine-techniek, een 3500 jaar oude techniek die is ontwikkeld in het Midden-Oosten. Murrine is ouder dan glasblazen. Egyptenaren maakten staafjes die aan elkaar werden gedrukt om een plaat te vormen om deze vervolgens over een mal te draperen en om zo een schaal of een kelk van te maken.

Barreda had twee weken om zijn werk te maken en benadrukt dat vooral het voorbereiden van het materiaal, dat wil zeggen: nog voordat het in een driedimensionale vorm wordt geblazen, zeer veel uren in beslag nam. Eerst maakte hij verschillende staven die in het midden van doorzichtig glas zijn en omgeven door een laag van gekleurd glas. Hij trok in twee dagen tijd driehonderd meter glasdraden en sneed ze vervolgens in één cm dikke schijfjes; een tijdrovend, handmatig proces. Vervolgens rangschikte hij de schijfjes in kleurige mozaïeken gebaseerd op Haeckels tekeningen en patronen. Zo creëerde hij vele kleine cellen die tezamen een geheel vormen, de perfecte vertaling naar materiaal en vorm van Haeckels oorspronkelijke afbeeldingen van organismen.

De mozaïeken smolt hij voorzichtig in meerdere verwarmingsstappen aan elkaar tot er één geheel ontstond. Uiteindelijk lagen tweeduizend cellen samengesmolten op een keramische plaat, die in een oven werd geschoven en verhit

5

6

totdat de platte massa op te rollen was tot een cilinder. De cilinder werd gesloten en is dan gereed om op een glaspijp te zetten en te blazen. Barreda zocht in zijn objecten naar symmetrische vormen zoals ze ook te zien zijn in Haeckels tekeningen. Het mooie aan dit procedé is dat de kleuren blijven bestaan, met in het midden een helder centrum dat als een lens werkt en een optisch effect geeft.

Voor 'Een zee van glas' maakte Barreda een reeks van driedimensionale mozaïeken. De installatie *Exploring Silica Based Microplankton* heeft als achtergrond een video dat het leven in een druppel water laat zien, gefilmd door Ben Laxton van het Jaffe Laboratory for Underwater Imaging at Scripps Institute of Oceanography. De combinatie van optische effecten met licht interesseert Barreda en is na zijn mening inherent aan het medium glas. Dit was al uitgewerkt in zijn examententoonstelling aan het Sandberg Instituut waar hij grote lenzen maakte en ze als installatie presenteerde. Barreda: 'Glas is niet alleen meer een esthetisch materiaal in de kunst en vormgeving. Het is ook te zien in conceptuele kunstwerken, mede door zijn optische kwaliteiten. Het is als materiaal uitermate interessant in combinatie met licht.'

Historisch glasproject

Barreda heeft veel belangstelling voor traditionele, oude technieken. Zijn interesse werd gewekt door conservator William Gudenrath van het Corning Museum of Glass in New York State, die zeer boeiende rondleidingen gaf. Sinds hij in Nederland is, verdiept Barreda zich in de Nederlandse glaskunst. Hij heeft contact met meerdere musea, kunsthistorici, archeologen en werkt met onder andere galerie Frides Laméris in Amsterdam aan het 'historische glasproject'. Zij willen hun passie en kennis over glas uitdragen en delen.

Kitty Laméris zegt: 'Het Venetiaanse glas en het Britse loodglas zijn al bekend bij het grote publiek en de verzamelaars, maar het Nederlandse glas nauwelijks.' Zij is als beoordelaar voor glaskunst betrokken bij het tv-programma *Tussen Kunst en Kitsch*. Haar expertise reikt van de vroegst geblazen glazen uit de Romeinse tijd via de ijle schoonheid van de Venetiaanse glazen uit de zestiende en zeventiende eeuw tot en met de gegraveerde Nederlandse gelegenhedsglazen. Barreda bestudeert dit oude, antieke glas en onderzoekt hoe het ooit gemaakt is om het dan te reproduceren en indien mogelijk zelfs met het gereedschap en de technieken van toen. Laméris licht toe: 'Bij vondst van een oud glas wordt eerst geprobeerd om het te dateren op grond van bijvoorbeeld een afbeelding op een schilderij of liefst met behulp van identiek productieafval van een glashut.' Dan kan worden onderzocht hoe het stuk ooit gemaakt is. Barreda heeft in opdracht van de galerie bijvoorbeeld een tafelfontein uit het einde van de zestiende, vroeg-zeventiende eeuw gereproduceerd. Met de replica kunnen het gebruik en de toen heersende tafelgewoontes

worden gedemonstreerd. Het oorspronkelijke, zeer kostbare stuk kan hiervoor niet worden benut. Het vollopen van de kelk met rode wijn, het overstromen via de communicerende vaten naar de buitencilinder en het uitlopen van de wijn uit de spuigaten werden gebruikt als middelpunt en *conversation piece* van een feestelijke eettafel.

Filigrana

In een speciaal gemaakte film demonstreert Barreda ook de verschillende filigraantechnieken (zie www.frideslameris.nl). De wervelende slierten van kleur in het glas, gevangen in de vorm van een beker of schaal, zijn betoverend. Laméris: 'Filigraanglas is gemaakt van staafjes kleurloos glas die zijn versierd met meestal witte glasdraden. Het is van oorsprong Venetiaans glas en werd gemaakt vanaf 1527. Er zijn drie verschillende soorten draadglas te onderscheiden: draadglas versierd met een draad per staafje, *filigrana a fili* genoemd; draadglas met gedraaide patronen in de staafjes, *filigrana a retortoli*; en glazen die bestaan uit een netwerkpatroon met belletjes tussen de draden, *filigrana a reticello*.¹ Reticello-glas is zeer ingewikkeld om te maken en wordt door glasblazers vaak gezien als een meesterproef. Als we een antiek reticello-glas in de winkel hebben, trekt dat vaak glasblazers, die vol respect het glas komen bewonderen. Dat is ook de reden waarom Marc Barreda voor het eerst onze winkel binnenstapte.'

Vrijer

Barreda is nu vijftien jaar lang intensief aan het werk en een meester in het vak. 'Ik was in Amerika heel technisch opgeleid en heb daarna aan de Rietveld Academie geleerd om de techniek los te laten en het materiaal, het glas, vrijer te gebruiken, om mij te ontwikkelen als beeldend kunstenaar. Voor het uitoefenen van mijn vak is het belangrijk om mijn vaardigheden te behouden en te verfijnen. Glas is een technisch veeleisend medium en je moet het materiaal begrijpen om er mee te kunnen werken. Omdat ik geen eigen glasstudio heb, werk ik graag in opdracht met vormgevers om hun ideeën om te zetten. Dit wederom financiert mijn experimentele werk. Ik wil in de toekomst graag les gaan geven en mij verder bezighouden met onderzoek en het zichtbaar maken van de schatten van het Nederlandse glas.'

Monika Auch is beeldend kunstenaar en redactielid.

Websites

www.el-mudo.com

www.youtube.com/watch?v=PvOhyOguzjg

www.nationaalglasmuseum.nl/agenda/nu/634-marc-barreda

Noot

¹ 'Draadglas in het Gemeentemuseum in Den Haag', door drs. K. Laméris. In: *A collection of filigrana* van drs. K. Laméris, verkrijgbaar bij galerie Frides Laméris.